

Informatat themelore për lëndën			
Njësia akademike:	Departamenti i Arkitekturës		
Titulli i lëndës:	NDËRTESA HISTORIKE DHE EFIÇIENCA E ENERGJISË		
Niveli:	MScEE		
Statusi i lëndës:	Obligative		
Viti i studimeve:	IV		
Numri i orëve në javë:	2+2		
Kreditë ECTS:	3		
Koha / Vendi:	sipas orarit		
Mësimdhënësi:	Prof.Ass.Kaltrina Thaçi Cenaj		
Të dhënat kontaktuese:	Kaltrina.thaci@uni-pr.edu		
Përshkrimi i lëndës:	<p>Lënda adreson qasjet themelore, parimet dhe praktikat e mbrojtjes së trashëgimisë arkitekturale, me fokus në kërkesat për eficiencë të energjisë në proceset e adaptimeve të qëndrueshme dhe të përgjegjshme. Lënda është konceptuar që të informojë studentët lidhur me sfidat e intervenimit shkencor dhe inventiv në ndërtesa historike, duke promovuar teknikat dhe materialet eficiente, në rastet kur angazhohemi rreth pajisjes retroaktive (retrofitit) të ndërtesave historike për nevojat bashkohore që për synim kanë përmirësimin e komfortit termik, performancën e ndërtesës dhe përgjithësisht, përmirësimin e mjedisit historik. Studentët do të njoftohen me sfidat komplekse që dalin nga nevoja për arritjen e eficiencës së energjisë në ndërtesa historike, sidomos atëherë kur adaptimet në këtë drejtim sfidojnë mbrojtjen e vlerave të trashëgimisë arkitekturale, në të cilin rast, do të kërkohet balansi i rrezikut të humbjes së materialit historik kundrejt intervenimeve që përmirësojnë performancën e ndërtesës historike.</p>		
Qëllimet e lëndës:	<p>Qëllimi i lëndës është që studentët të fitojnë njohuritë themelore rreth ndërtesave historike, në kuptimin e vjetërsisë së tyre, vlerave dhe rëndësisë që ato kanë, strukturën arkitekturale, si dhe gjendjen dhe performancës e tyre termike, bashkë me implikimet që parashtrihen për plotësimin e masave të eficiencës së energjisë. Gjithashtu studentët do të aftësohen në përgjedhjen e masave të duhura të eficiencës së energjisë, bazuar në performancën termike dhe strukturën historike të ndërtesës.</p>		
Rezultatet e pritshme të nxënies:	<p>Pas përfundimit të kësaj lënde studentët do të jenë në gjendje që:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Të kuptojnë vlerat, rëndësinë dhe strukturën e ndërtesave historike; – Të identifikojnë faktorët që ndikojnë në performancën e ndërtesave historike dhe implikimet për përmirësimin e eficiencës së energjisë; – Të zhvillojnë shkathtësi në përzgjedhjen e masave dhe materialeve të duhura për arritjen e eficiencës së energjisë në ndërtesa historike, duke i ruajtur vlerat e trashëgimisë arkitekturale. 		
Ngarkesa e studentit (duhet të jetë në përputhje me Rezultatet e Nxënies të studentit)			
Aktiviteti	Orë mësimore	Ditë/Javë	Gjithsej
Ligjëratat	2	15	30
Teori/Punë në laborator/Ushtrime	2	15	30
Punë praktike	2	3	6
Përgatitje për test intermediar			

Konsultime me mësime në terren	0.5	6	3
Puna në terren	2	1	2
Testi, punimi seminarik	1	15	15
Detyrë shtëpie	1	4	4
Mësimi individual (në bibliotekë apo në shtëpi)			3
Përgatitja për provimin final			4
Koha e vlerësimit (testi, kuizi, provimi final)			2
Projektet, prezantimet, etj.			1
Shto ndonjë aktivitet tjetër që nuk është në tabelë...			
TOTAL			100
Metodat e mësimit:	Ligjerata tematike, diskutime, punëtori me ligjërues të ftuar, vizita në terren, projekti si detyrë semestrale.		
Metodat e vlerësimit:	Vijueshmëria e studentit dhe angazhimi aktiv në klasë 10%, Detyrat semestrale dhe prezantimet e studentëve 50%, Vlerësimi nga testet 20% ose Provimi final 40%		
Literatura primare:	<p>McCaig, I., Pender, R., and Pickle D. (2018) Energy Efficiency and Historic Buildings: How to Improve Energy Efficiency. Historic England.</p> <p>American Society of Heating, Refrigerating and Air-conditioning Engineers-ASHRAE (2019) Guideline 34-2019: Energy Guideline for Historic Buildings Standard.</p> <p>European standards (2021) CSN EN 16883 - Conservation of cultural heritage - Guidelines for improving the energy performance of historic buildings.</p> <p>F.Jerliu (2016). Mbrojtja e Trashëgimisë Ndërtimore. Historia, konceptet, definicionet, metodat dhe teknikat e mbrojtjes. Libri Shkollor, Prishtinë</p> <p>F.Jerliu (2017). Trashëgimia Kulturore e Kosovës. Konceptet dhe Kontekstet e Mbrojtjes, Prishtinë</p> <p>J. Jokilehto (1999). A History of Architectural Conservation, Butterworth-Heinemann, UK.</p> <p>R. Thornes, J. Bold. Eds. (1998). Documenting the Cultural Heritage, Getty Information Institute.</p> <p>ICOMOS (2004). International Charters. Conservation and Restoration, 2nd edition</p>		
Literatura shtesë:	Environment, Heritage and Local Government (2010) Energy Efficiency in Traditional Buildings. ISBN 978-1-4064-2444-7. Dublin: Government publications.		

	<p>American Society of Heating, Refrigerating and Air-conditioning Engineers-ASHRAE (2013) ASHRAE Green guide. Design, Construction, and Operation of Sustainable Buildings. 4th ed. ISBN 978-1-936504-55-8. Atlanta: ASHRAE.</p> <p>Pickles, D. and McCaig, I.(2010) Energy Efficiency and Historic Buildings: Application of Part L of the Building Regulations to Historic and Traditionally Constructed Buildings. Historic England.</p> <p>Erica Avrami, Et.al. Eds (2000). Values and Heritage Conservation. Research Report. The Getty Conservation Institute, Los Angeles</p> <p>Bernard M. Feilden (1982). Conservation of Historic Buildings. Third edition. Architectural Press, Oxford</p> <p>E. Riza (2002) Teoria dhe praktika e restaurimit të monumenteve të arkitekturës. Instituti I Monumenteve të Kulturës, Tiranë.</p>
--	---

JAVA	TITULLI I LIGJERATËS	USHTRIMET
Week 1:	Hyrje në lëndë	Ndarja e grupeve/ detyrave
Week 2:	Ndërtesat historike - rëndësia dhe arsytet për mbrojtjen e tyre	Detyra: Përmirësim i qëndrueshem i ndërtesës historike në Kosovë
Week 3:	Dëmtimet dhe patologjitë e zakonshme të ndërtesave historike	Ushtrim- Analiza e objekteve historike
Week 4:	Valorizimi i ndërtesave historike	Diskutim/ debat: Qëndrueshmëria e objekteve historike vs objekteve të reja
Week 5:	Qëndrueshmëria: ndërtesat e reja kundrejt ndërtesave historike	Ushtrim- Konservimi i objekteve historike
Week 6:	Konservimi: Qasja e qëndrueshme drejt mbrojtjes së ndërtesave historike	Ushtrim- Rijetësimi i objekteve historike
Week 7:	Ripërdorimi adaptiv: ku dhe çfarë mund të ndryshojmë/përmirësojmë?	Prezantim i punës/ konsultime
Week 8:	Vlerësimi i parë i ndërmjetëm	Prezantim i punës/ konsultime
Week 9:	Eficienca e energjisë dhe komforti në ndërtesat historike – konceptet bazë	Prezantim i punës/ konsultime
Week 10:	Komforti termik: përkufizime dhe analizë	Ushtrim- Përmirësimi i komfortit termik në objekte historike
Week 11:	Përmirësimi i komfortit termik: elementët kryesorë	Prezantim i punës/ konsultime
Week 12:	Vendndodhja dhe konteksti i ndërtesës historike	Prezantim i punës/ konsultime
Week 13:	Politikat, udhëzimet dhe rregulloret	Prezantim i punës/ konsultime
Week 14:	Përmirësimi i qëndrueshem: përmirësimi termik i ndërtesave historike - praktikatat e mira	Prezantimet finale/ auditorium
Week 15:	Vlerësimi i dytë i ndërmjetëm	Dorëzimi i detyrës